

Άγιος Κοσμάς Αιτωλός 24 Αυγούστου (1779)

Με το πέρας της διδακτικής ενότητας θα μπορείς να:

- ♦ δικαιολογείς τους χαρακτηρισμούς του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού ως «ιεραποστόλου», «δασκάλου του γένους» και «ιερομάρτυρα»
- ♦ αιτιολογείς τη μεγάλη αγάπη των πιστών προς το πρόσωπό του
- ♦ αναφέρεσαι στο κοινωνικό, πνευματικό, εκκλησιαστικό και εθνικό του έργο.

Όροι κλειδιά

Ιεραπόστολος:
ιερέας που δρα για τη διάδοση της διδασκαλίας του Χριστιανισμού

Ιερομάρτυρας:
ιερωμένος της χριστιανικής Εκκλησίας (ή απλός πιστός), που θανατώθηκε μαρτυρικά για το Χριστιανισμό

Ο Άγιος Κοσμάς γεννήθηκε στο χωριό Ταξιάρχης που βρίσκεται στην περιοχή Αιτωλιακαρνανίας. Οι γονείς του ήταν ευσεβείς και του μετέδωσαν την αγάπη στο Χριστό και την πατρίδα, φροντίζοντας παράλληλα να μάθει γράμματα. Είκοσι χρονών μετέβη στο Άγιο Όρος, για να πάρει ανώτερη μόρφωση, στη νεοσύστατη, τότε, Αθωνιάδα Σχολή. Εκεί, μελέτησε σε βάθος την Αγία Γραφή και τους Πατέρες της Εκκλησίας. Μετά την αποφοίτησή του, πήγε στη Μονή Φιλόθεου, όπου έγινε μοναχός λαμβάνοντας το όνομα Κοσμάς (το βαπτιστικό του όνομα ήταν Κώνστας) και κατόπιν χειροτονήθηκε ιερέας της Μονής. Φύση πλούσια, προικισμένη από τον Θεό με ζήλο και αυτοθυσία, ο Κοσμάς ο Αιτωλός, πρόσφερε τον εαυτό του ολόκληρο στην υπηρεσία του Θεού και στη διακονία του ανθρώπου. Κύριο μέλημά του ήταν, να διαφωτίσει τους συμπατριώτες του, ώστε να τους προστατέψει από τον κίνδυνο του εξισλαμισμού, με πρώτο οχυρό, την ίδρυση σχολείων, για την διατήρηση της ελληνικής γλώσσας και της ορθόδοξης πίστης.

Με την ευχή του πατριάρχη Κωνσταντινούπολης Σωφρόνιου Β΄, άρχισε τις ιεραποστολικές του περιοδείες στην Κωνσταντινούπολη πρώτα και μετά σε όλη την Ελλάδα. Πραγματοποίησε τέσσερις μεγάλες περιοδείες, περιδιαβαίνοντας όλη σχεδόν την Ελλάδα, προκαλώντας τον θαυμασμό για το θάρρος και τον ένθεο ζήλο που επιδείκνυε.

Απ' όλου περνούσε, δεν δίδασκε μόνο το Ευαγγέλιο αλλά κήρυττε ταυτόχρονα την αντίσταση στην τουρκική σκλαβιά. Πλήθη λαού συγκεντρώνονταν ν' ακούσουν τον θεόπνευστο ιεροκήρυκα. Επειδή καμία εκκλησία δεν τους χωρούσε, κήρυττε στο ύπαιθρο, στήνοντας ένα σταυρό κι ανεβαίνοντας σ' ένα σκαμνί, γιατί ήταν κοντός. Έγνοια του ήταν να μην μείνουν τα σκλαβωμένα Ελληνόπουλα αγράμματα, γιατί τότε θα διαιωνιζόταν η υποδούλωση. Προέτρεπε, λοιπόν, να κτίζονται σχολεία παντού και δίδασκε τα πλήθη την αξία της μόρφωσης και της πίστης. Μιλώντας την απλή γλώσσα του λαού, που χειριζόταν θαυμάσια, συμβούλευε την αγάπη, την ομόνοια, την αφιλοκέρδεια, την παύση της κερδοσκοπίας των εμπόρων και των πλουσίων και προ πάντων στηλίτευε τους εξισλαμισμούς. Μοίραζε ελεημοσύνες, ίδρυε εκκλησίες και κυρίως τόνωνε το εθνικό και θρησκευτικό φρόνημα των Ελλήνων. Η επίδραση του στον λαό ήταν τεράστια τόσο με το κήρυγμα όσο και με τις προφητείες του που αναφέρονται βασικά, στην απελευθέρωση του Γένους και στις εφευρέσεις της επιστήμης. Πολλές από αυτές εκπληρώθηκαν με πιστή ακρίβεια. Παντού ίδρυε εκκλησίες και σχολεία και με πάθος ενδιαφερόταν για τη μόρφωση των υποδούλων. Έβαζε τους πλούσιους να αγοράζουν κολυμβήθρες για τις βαπτίσεις των χριστιανών, βιβλία, σταυρούς και κομποσχοίνια, που τα μοίραζε στους πιστούς ως ευλογία.

Ο άγιος Κοσμάς απολάμβανε μεγάλου σεβασμού από τους Τούρκους, οι όποιοι ήταν ακροατές των διδαχών του και δωρητές του. Τον μισούσαν όμως θανάσιμα οι Εβραίοι, επειδή μετέφερε τα παζάρια των χριστιανών από την Κυριακή στο Σάββατο. Τον συκοφάντησαν στις τουρκικές αρχές και με πολλά χρήματα προς τον Κούρτ Πασά του Βερατίου κατόρθωσαν να επιτύχουν τη θανάτωση του. Ο άγιος με χαρά άκουσε την καταδίκη του. Έτσι, η δολοφονία του, δεν προήλθε από τους Τούρκους αλλά από τον φθόνο των Εβραίων που οδήγησε στον απαγχονισμό του Αγίου στο Κολικόντασι της Βορείου Ηπείρου το 1779 μ.Χ. Καμιά κατηγορία δεν είχε διατυπωθεί εναντίον του ούτε και έγινε κάποια δίκη. Το λείψανό του, δεμένο σε μια βαριά πέτρα, το έριξαν στον ποταμό Άψου, αλλά αντί να βυθιστεί το λείψανο επέπλεε. Έτσι, το πήραν από τα νερά και το ενταφίασαν στη μονή της Θεοτόκου Αρδονίτσας της βορείου Ηπείρου.

Στον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό αποδίδεται μια σειρά κειμένων, σημαντικότερες των οποίων είναι οι “Διδαχές” και οι “Προφητείες”, που πιστεύεται ότι βασίζονται σε κηρύγματα του ίδιου του Αγίου που καταγράφηκαν αμέσως ή σύντομα μετά την απαγγελία τους. Η μνήμη του τιμάται στις 24 Αυγούστου.

«Να σπουδάσετε και εσείς, αδελφοί μου, να μανθάνετε γράμματα όσον ημπορείτε. Και αν δεν εμάθετε οι πατέρες, να σπουδάσετε τα παιδιά σας, να μανθάνουν τα ελληνικά, διότι και η Εκκλησία μας είνε εις την ελληνικήν. Και αν δεν σπουδάσεις τα ελληνικά, αδελφέ μου, δεν ημπορείς να καταλάβης εκείνα οπού ομολογεί η Εκκλησία μας». (απόσπασμα από τις Διδαχές του Αγίου Κοσμά του Αιτωλού)

Λίγο πριν από τον μαρτυρικό του θάνατο, έγραφε στον αδελφό του Χρυσανθο: «έως τριάκοντα έπαρχίας περιήλθον, δέκα σχολεία έλληνικά έποίησα, διακόσια διά κοινά γράμματα...». (Ιερός Ναός Αγίου Κοσμά Αιτωλού στη Λεμεσό)

Άπολυτίκιον:

«Θείας πίστεως διδασκαλία, κατεκόσμησας τήν Έκκλησία, ζηλωτής τών Άποστόλων γενόμενος, σύ γάρ τή θεία αγάπη πετρούμενος, Εύαγγελίου τόν λόγον διέσπειρας. Κοσμά ένδοξε, Χριστόν τόν Θεόν ίκέτευε, δωρήσασθαι ήμιν τό μέγα έλεος.»

Ο Άγιος των σκλαβωμένων

Εσύ που πάντα πάλευες την σπίθα να φυσήξεις με την ανάσα σου απαλά μην άθελά σου σβήσεις. Την σπίθα που τρεμόπαιζε δειλά και φοβισμένα σε πατημένα απ’ τη σκλαβιά χορτάρια ξεραμένα. Δίχως ανάπαυση καμιά μ’ ένα δαδί στο χέρι κήρυξες λόγο πατρικό χειμώνα – καλοκαίρι Το μοναστήρι σου άφησες πιστός στο κάλεσμα Του για να φυτέψεις στις καρδιές το άγιο δίδαγμα Του. Την πίστη απόφια κήρυξες την πίστη την αγία παιδιά μου μη χωρίζεστε Χριστό και Εκκλησία. Κάτω απ’ τον ίσκιο του σταυρού στο ξύλινο σου βάθρο, γονάτισε ο Ελληνισμός και έπαιρνε κουράγιο. Οι Τούρκοι περάσαν το σχοινί στο άγιο σου κεφάλι κι έγινε η αγχόνη η πικρή μαρτυρικό στεφάνι Οι Έλληνες σου οφείλουμε πολλά απ’ τη λευτεριά μας, άγιε Κοσμάς καλόγερε ζεις μέσα στην καρδιά μας. <https://www.youtube.com/watch?v=-sjXhagufEI>

Δραστηριότητα

Πιο κάτω, αναγράφονται τα λόγια του αγίου Κοσμά του Αιτωλού. Να τα συμπληρώσεις, αφού σκεφθείς ποιες ήταν οι προτεραιότητες του αγίου.

«Ήρθα στο χωριό σας και σας κήρυξα. Δίκαιο είναι λοιπόν να με πληρώσετε για τον κόπο μου. Με χρήματα μήπως; Τι να τα κάνω;

Η πληρωμή η δική μου είναι:

«.....»

»

